

טיב הקהילה

ב"ד

ויגש
ז' טבת תשפ"ו

המסע לפי אופק ירושלים

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הרה"ג	4:07
מוצ"ש"ק	5:23
ר"ת	6:00

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א'	8:21	סוז"ת א'	9:27
סוזק"ש ב'	9:06	סוז"ת ב'	9:57

יו"ל ע"י קהילת שבת בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

גליון מס:

814

טיב המערכת

למחזה שלחני אלוקים

מנהג היה לו לרובער - הגברתן של העיירה, בכל מה שהיה עושה היה מזכיר שם שמים, לא משנה מה קרה בעיירה, תמיד היה אומר שהכל משמים, גם כשמדי פעם היה גונב מאחרים היה מודיע שהכל משמים, ואפילו כשהיה מנחית את נחת ורועו על תושבי העיירה שלא מצאו חן בעיניו, גם אז ידעו כולם כי כל מה שעשה הוא טוען שהכל משמים.. וכאשר אי מי שואלו איך יתכן שמשמים מסכימים לו למעשיו הרעים, היתה לו תשובה ניצחת: אם הצלחת לעשות מה שעשיתי - סימן שכך רצו בשמים, אם הקב"ה לא היה רוצה בכך, הוא לא היה נותן לי לעשות כדבר הזה!

יוסף הצדיק אומר לאחיו 'עתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכתרת אותי הנה, כי למחזה שלחני אלוקים לפניכם', הוא אומר שאין לו בליבו עליהם, כי הוא מאמין באמונה שלמה שכל מה שקרה היה משמים, והרי היה זה אחרי שהאחים נתעוררו ושבו בתשובה שלימה על מכירתו, והוא מדבר על ליבם כדי לעוררם ולחזקם בהשגחה פרטית, וכי האחים לא ידעו מהי השגחה פרטית? וודאי ובודאי שכן! אז לשם מה דיבר יוסף על ליבם?

ורבו של היצר הרע שמעודד את האדם להאמין בהש"ת ובהשגחתו כזוה משתלם לו, יכול אדם לעבור על כל העבירות החמורות רחמנא ליצלן, ובפיו דיבורי אמונה על השגחה פרטית, ואפילו ימצא סימוכין לדבריו מספרי מוסר וחסידות.. ובודאי שכל זה מרחיק אותו מהתשובה, אבל אנחנו הרי מאמינים בהשגחה פרטית?! נכון, אבל לא כדי להתנער מאחריות, ולכן הדרך הנכונה היא: לקחת אחריות על מעשינו, אם אדם טעה, חטא, עשה שלא כהוגן, דבר ראשון עליו לשוב בתשובה על חטאו, אבל אז מגיע היצר הרע 'הצדיק', ומייסר אותו על מעשיו, כדי להפילו לעצבות, שהיא שורש הרע, וזה הזמן להאמין בהשגחה פרטית, וזה מה שעשה גם יוסף הצדיק, אחרי שהאחים הקדושים התחרטו בכל לב על מעשיהם, עוררם בדיבורי אמונה כדי שלא יפלו ברשתו של היצר הרע 'הצדיק', אל תעצבו!

(ע"פ טיב התורה-רגש)

ואבד אתכם מן העמים

והיה כי יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם: ואמר להם אנשי מִקְנֵה הַיָּם מְנַעַרְיָנוּ וְעַד עַתָּה גַם אֲנַחְנוּ גַם אֲבֹתֵינוּ בְּעַבּוֹר תַּשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן כִּי תוֹעֵב מִצְרַיִם כָּל רֵעָה צֵאן: (מז. לג. יז)

...

מן הראוי להרחיב בפירושן הפשוט שבאלו המקראות כדי לחדר את המסר לדורות' הטמון בהם.

כשהורה יוסף להוריד את אביו וכל צאצאיו מצרימה, דאג שלא תהיה שבר פעולתו יוצא בהפסידה, הוא ידע שיהיה בירידה זו תועלת מרובה לישראל, כי בהיותם סמוכים אליו יהיה ביכולתו לכלכלם בכל טוב מצרים, ומתוך כך יהיה לבם פנוי להידבק בהש"ת באין מפריע. אולם גם ידע שירידה זו היא בבחינת 'אֵלֶּיהָ וְקוֹץ בָּהּ', כי שהיית ישראל במצרים עלולה להביאם לידי קשרים עם המצריים המזוהמים, והללו יגלו לפניהם שיש 'עולם הזה', ויכולים להתענג בתענוגים חומריים ופחותים. גם אם הגדולים יזהירו את הקטנים שלא ידברו עם המצריים מטוב ועד רע, יעשו הליכותיהם של המצריים רושם על ישראל, כי בהכרח יבחינו בהן ישראל ומתוך כך יִוָּדַע להם מושגים שאינם לכבוד לבית ישראל. וגם אם בסיבתם יהיו המצריים ללעז ולקלס בעיניהם, יש לחוש שברבות הימים יתרגלו למהלכם, וכבר לא יהיו כל כך בוזיים בעיניהם, וכעבור עת תקופה כבר תעלה על דעתם שמה צודקים המצריים וגם הם יִסְּוּ את הדרך בה בוחרים העם הדומה לחמור, ומי יודע עד היכן יכולים הדברים להתגלגל.

על כן הבין יוסף שתיכף בירידתם צריכים בני ישראל לקבוע עיירה לעצמם במקום המובדל מהמון המצריים, כדי שלא יצטרכו כלל להכירם, ורק מתוך כך יהיה ביכולתם להתקיים בקדושתם.

אולם הבין שלשם כך צריך לעשות מעשה שגם פרעה יסכים לכך. וליתר דיוק, עליו 'להכריח' את פרעה שישכים לכך. וכדי להבין למה, צריכים אנו למאמרו של האמורא רב (שבת יא.): ש'אם יהיו כל הימים דיו, ואגמים קולמוסים, ושמים יריעות, וכל בני אדם לבלרין, אין מספיקים לכתוב חללה של רשות'. מאמר זה מלמדנו שכדי להנהיג מדינה אפילו רק יום אחד (כפירש"י שם), צריכים בעלי מחשבה עמוקה מאוד, ובאנשים כעין אלו לא היתה מצרים מתברכת, עצם המושג של 'בעלי מחשבה' כמעט ולא היו במצרים, [ולכן היו שטופים בענינים פחותיים וחומריים, כי לא הגבירו את המוח על הלב כלל], וכל שכן שלא היו ביניהם 'בעלי מחשבה עמוקה'. ולא יפלא איפה שפרעה בעצמו עבר על אחד מחוקי מצרים שאין עבד מולך', והמליך את יוסף, הוא ראה שיוסף הוא יחיד במינו, ואי אפשר לקיים את החוק הזה כשממלכת מצרים זקוקה מאוד ל'בעל מחשבה' כמותו, וכפי שאכן רואים שברוחב בינתו הציל את מצרים מחרפת רעב, וגם הִעֲשִׂיר את קופת המדינה שאספה אֵלֶּיהָ כל הממון שבעולם.

הוא אשר דיבר הכתוב (לעיל מה, טז): 'והקול נשמע בית פרעה לאמר באו אחי יוסף ויִיטֵב בעיני פרעה' - כשנודע לפרעה שבאו אחי יוסף הבין שהללו הם 'אוצר פו' למצרים, הוא שיער שאחי יוסף דומים אליו, וגם המה 'בעלי מחשבה' כמותו, והארץ יכולה להפיק מהם הרבה תועלת, ולכן הוטב בואם בעיניו. כיון שכן הבין יוסף שלא במהרה יסכים פרעה שהללו יתבדלו באיזה פינה נידחת שבארצו, ויבקש לשלבם

בין שרי המלכות באופן שבהכרח יצטרכו להתערב עם הפחותים מהמין האנושי. כיון שכן ביקש יוסף לייצג את אָהֶיו לפני פרעה כאנשים פשוטים, ומקורם ביקש מהם שלא יחשו מלומר לפני פרעה דברים שבסיבתם תתמעט ערכם בעיניו, ועל אף שמדובר ב'מלך' שכל אחד רוצה למצוא חן בעיניו, אבל ישראל קדושים צריכים לוותר על זה, כי החן בעיני פרעה היא סיבה להפסיד החן בעיני ה'. ולכן כשיבקש לדעת 'מה מעשיכם' תבינו שברצונו להתברר מפיכם שלא טעה, והנכם נמנים עם המוכשרים, וכל אחד ממכם הוא 'פרופסור' בתחום שבו הוא עובד, ואתם אל תעלימו את האמת שאינכם כי אם 'אנשי מקנה', על אף שזוהי אומנות שאינה צריכה הרבה מחשבה, ובדרך כלל היא מבזה את בעליה.

ואכן רואים בהמשך הפרשה (להלן מז, ג) שכך היה מעשה, פרעה שאל אותם 'מה מעשיכם' והם לא נמנעו מלומר לו כל האמת, כדי שלא ימצאו חן בעיניו. אולם לא היה די בכך כדי לשכנע את פרעה שמדובר באנשים שאינם תואמים לעיני מלכות, שכן פרעה הכיר גם את ההיסטוריה של יוסף, הוא ידע שגם הוא היה נמנה עם השפלים, והיה יותר גרוע מרועה צאן, כי רועה צאן הוא לכל הפחות חפשי לעצמו, ואילו יוסף היה עבד שהוא ממש שפל שבשפלים, הוא בטל בתכלית הביטול אל הזולת, ואעפ"כ הוברר לבסוף שהוא ראוי למלוכה. אם כן יחשוב פרעה שגם אָהֶיו הם כמותו, ומשום מה אינם מנצלים את כישוריהם, ולכן צריכים לעודדם שלכל הפחות יתחילו מעתה פרק חדש בחייהם, וישתלבו בין שרי המלוכה המוכבדים, ולכן הוסיפו והדגישו ש'גם אנחנו גַם אֲבֹתֵינוּ' כלומר, שכבר כמה דורות שאנו מורגלים בעבודה זו, כך יבין פרעה שמדובר במשפחה מוחזקת בפשטותה, ויוסף הוא 'יוצא דופן'. אז או יסכים פרעה לתת להם פינה נידחת, וגם יהיה מוכרח לכך, כי לא יחפוץ שרועי צאן יסתובבו במרכז ארצו, 'כי תועבה היא למצרים'.

והסיבה האמיתית לזה שהאבות בחרו במלאכה זו, כי היתה זו מלאכה שאינה מטרת את בעליה, וכך תהיה עיקר זמנם פנוי לעבודת הש"ת, אבל זאת לא אמרו לפרעה, כי העדיפו שיחשוב שהם שפלים שאינם תואמים למלאכה מוכבדת יותר, וכך יניחם לנפשם. כי גם השבטים בחרו להסתפק במלאכה פחותה זו כדי להקדיש עיקר זמנם להש"ת. ובעיקר בחלו ברעה שפרעה ביקש לכבדם בה, בידעם שהיא כרוכה בסכנה של 'שריפת נשמה'.

דבר זה צריך להיות סימן גם לדורות, ובעיקר בדור האחרון שיש הרבה פיתויים ליראי ה' מצד השלטונות שישתלבו בכל מיני קוֹרְסִים המלמדים לו לאדם 'אומנות', ומדובר גם במיני תחומים שאינם תואמים לבני היהדות, וצריכים אנו לדעת שגם אם נזכה לפרנסה על ידי אלו הלימודים, נצטרך בסיבתם להיות מעורב עם אנשי הרחוב, ויהיה זה סכנה גדולה לנשמתנו. ועל כך אסור לנו לשמוע לפיתוי השלטונות, על אף שהם מגנים אותנו כשאין אנו מציייתים להם, ועל כגון זה כבר אמרו חז"ל (עדות ה, א): 'מוטב שיהיה שוטה כל ימיו ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום'. אבותינו בחרו להיות שוטים בפני פרעה, וגם אנו יעדיפו להיות שוטים בפני אנשי השלטונות שבמינו.

טיב הפרשה

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב
באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני שיחות: 0534-100024

טיב
ההודעות

הלכות עשרה בטבת

- א. חייבים להתענות בעשרה בטבת, מפני דברים הרעים שאירעו בו (סי' תקמ"ט ס"א).
- ב. עשרה בטבת מתענין, שבו מלך בבל נ"ג הרשע על ירושלים והביאה במצור ובמצוק וזמה נמשך החורבן (מ"ב סק"ב).
- ג. והוא מדברי הנביאים כדכתיב בקרא (זכריה ח) צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי וגו' ואח"כ וכו' וצום העשירי זה עשרה בטבת שהוא בחודש העשירי (מ"ב סק"א).
- ד. וכל אלו הימים כל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהם כדי לעורר הלבבות לפקח על דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות שזכרון הדברים אלו נשוב להטיב כמו שנאמר והתורו את עונם ואת עון אבותם וגו', ולכן חייב כל איש לשום אל לבו באותן הימים ולפשפש במעשיו ולשוב בהן כי אין העיקר התענית כמש"כ באנשי יננה וירא ד' את מעשיהם ואמר וכו' את שקם ואת תעניתם לא נאמר אלא את מעשיהם ואין התענית אלא הכנה לתשובה לכן אותם האנשים שכשהם מתענים הולכים בטויל ובדברים בטלים תפשו הטפל והיחור העיקר ומ"מ אין לפטור את עצמו בתשובה בלבד כי ימים אלו הם מ"ע מדברי הנביאים להתענות בהם (מ"ב סק"א).
- ה. וה"ר דוד אבודרהם כתב בהלכות תענית (עמ' רנד) שעשרה בטבת הוא משונה משאר תעניות, שאם היה חל בשבת לא היו יכולים לדחותו ליום אחר, מפני שנאמר בו (חזקאל כד ב) בעצם היום הזה כמו ביום הכפורים (סי' ס"ד תק"ג).
- ו. חתן שחל אחד מארבעה צומות בתוך ימי שמחת לבו, חייב להתענות בהם, דאע"ג דימי רגל השמחה שלו היא ואין אבילות חרשה חלה בהם ואין שמחה אלא באכילה, מ"מ כיון דרגל

שלו רגל יחיד מדרבנן ותעניתו אלו הם דרבים, אתי אבילות דרבים ודחי רגל דרבנן, ועוד דייחוד מקרא מלא דיבר הכתוב אם לא אעלה את ירושלים על האש שמחתי (ביה"ד י"ד רס"ה).

ז. בסעודת שבע ברכות בליל התענית מותר בריקודים (הליכות אבן ישראל).

ח. אם חל בו ברית מילה, נותנין הכוס לתינוק לשתות (תקנ"ט מ"ב סק"ד).

ט. הכל חייבים להתענות ארבע צומות הללו ואסור לפרוץ גדר, ר"ל אף על גב דמסקינן בגמרא דבומן דאין מצוי גזירות עובדי כוכבים על ישראל תלוי הדבר ברצון ישראל, דהיינו אם רצו רוב ישראל והסכימו שלא להתענות בהג' צומות הרשות בידן, כתבו הפוסקים דעכשיו כבר רצו וקבלו עליהן כלל ישראל מדור דור ואסור לפרוץ גדר (סי' תקנ"ט ג"א ומ"ב סק"א).

י. הכל חייבים להתענות, בין מן י"ג שנה ויום אחד, ובת מבת י"ב שנים ויום אחד חייבים להתענות (ביה"ד י"ד רס"ה הכל חייבים).

יא. והקטנים שיש להם דעת להתאבל, אף על גב שאין מחוייבין לחנכם אפילו בן י"ב שנה, ואפילו בתענית שעות, מ"מ ראוי לחנכם שלא יאכלו רק כדי קיום הגוף לחם ומים או שאר מאכל פשוט לפי התינוק כדי שיתאבלו על הצבור (מ"ב סק"ה). [יא"ח שכל מאכל שאינו לתענוג אלא לצורך בריאות מותר לאכול, ורק מאכל שהוא לתענוג ראוי להמנע (הליכות אבן ישראל)], ודוקא קטן שיש לו דעת להתאבל (מנ"א סק"ג), ומותר להאכילו בידים (התנן לנער פכ"א ס"ג).

יב. חולה שאין בו סכנה, דהיינו שחלה כל גופו או נפל למשכב, אינו מתענה, ואסור להחמיר על עצמו (מ"ב סק"ז), ואם החולה יכול להתענות תענית שעות ולא יזיק לו התענית כלום, כתב בספר אבני נור (סי' תק"מ) ובמקומו (סי' של"ה) שאין צריך לצום כלל, משום שבוחלה לא גזרו כלל לצום, ובכל אופן יעשה שאלת חכם.

יג. בד' צומות לא גזרו על חולה, אבל כשאוכל צריך לאכול בציניעא, והטעם נראה שאם רואים אחר אוכל, זה מביא אחרים שלא מבינים שהוא חולה להקל בצומות הללו, ולכן אין לנהוג היתר בפני אחרים, אבל בידוע לכל שהוא חולה

נראה פשוט שמוותר (תש"ה"נ ח"ב סי' רס"ה).

יד. מי שחש בראשו, מותר לקחת תרופה נגד כאבים שטעמה מר, ואם אינו יכול לקחתה בלי מעט מים יקחנה עם מעט מים (מבית לוי, הליכות אבן ישראל).

טו. מי שטעה ואכל בהם, מ"מ צריך להשלים התענית אחר שאכל, דמי שאכל שום יחזור ויאכל שום? (מ"ב סק"א), ואין צריך להתענות יום אחר אם לא שכונתו לכפרה, וכן איתא במהרי"ל שצויה לאחד להתענות אח"כ לכפרה (סי' תקס"ח מ"ב סק"ח), ואם קשה עליו להשלים התענית ביום אחד, יפדה התענית בצדקה (כח"ח סק"י).

טז. אחד שלקח בידי דבר מאכל בתענית ובירך עליו ונוכר שהוא צום ואסור באכילה, בשערי תשובה (תקס"ח סק"א) מביא דעות בזה, ובתשו"ג (ח"א סי' שבי"ט) הכריע דבתענית ציבור אסור לטעום אף שבירך, שלא הותר לו לעבור איסור מדרת הואיל ועשה איסור בשוגג שלא מדרתו, ברם כל זה במשקה דלא שייך טעימה בלי שיביעל מעט, אבל במאכל נכון שיטעום ויפלוט.

יז. כל השרוי בתענית, הרי זה לא ינהג עידונין בעצמו ולא יקל ראשו ולא יהיה שמח וטוב לב, אלא דואג ואונן כענין שנאמר, מה יתאוונן אדם חי (ש"ע סי' תקס"ח ס"ב), וישמור עצמו מן הכעס, ואם יש לו משא ומתן יעשה באמונה ובנחת ביותר שלא יבוא לכלל כעס (מ"ב סק"ג).

יח. צומות הללו, מותרים ברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה, ואין צריך להפסיק בהם מבעוד יום, דבשעה שרצו וקבלו עליהם לצום בכל הארבע תענית, לא קבלו עליהם שיהיו בחומר תענית צבור כ"ט באב, לפי שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה, ומותר בהם באכילה ושתיה בלילה (ס"ב ומ"ב סק"ז).

יט. ובעל נפש יחמיר בכלן כמו ב' באב, והיינו לאסור בכל העינינים וכן להפסיק מבעוד יום, חוץ מנעילת הסנדל שאין להחמיר משום חובא וטולחה, וכן רחיצה בעונן יש לומר דמותר בג' צומות, והוא הדין פניו ידיו ורגליו בחמישן יש לומר דשרי (מ"ב סק"ז שעה"צ סק"ח ט"ו).

טיב הבנין

מדוע הורה יוסף על ששיכח ה' ממנו בית אביו

כתיב (בראשית מט א) "ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני אליהם את כל עמלי ואת כל בית אביו", הנה בספד"ק (ראה בני יששכר כסלו טבת - נאמר יב) תמחו על כך האין יתכן לומר כזאת על קדוש ה' כיוסף הצדיק שחלילה ישכח את אביו הקדוש ואת ביתו ששטי ישורון קדושי עליון.

וביותר יוקשה מה הוא השבח והטובה בה ששיכח ה' ממנו את בית אביו, עד כדי כך שאף עשה זכר לטובה הזו וקרא שם מבנו על שם השכחה, ועוד שרמי מינינו שאררבה לא מש זכרון אביו מנגד עיניו, כמו שאמר חכמינו ז"ל שנראת לו דמות דיוקנו של אביו והוא שמערה לו להינצל מן הטאט.

היצר מבלבל את האדם בטענת מי אתה לגשת אל הקדוש

אמנם יבואר הענין על פי דברי הרה"ק מלובלין זיע"א, דהנה רבי של היצר הרע לבוא אל האדם בכל מיני דרכים ואופנים שונים כדי לבטלו מעשות רצון השי"ת, ואף כאשר האדם מוכן ומוזמן לקיים מצות השי"ת, בא היצר ומבלבלו במחשבותו של ענוה ויאוש, ומעלה על ליבו את כל המחשבות ומעשים שנכשל בהם בעבר, וטוען לפניו מי אתה שגשג ונבזה לגשת לקיים מצות ה', והרי ידעת עד כמה רחוק אתה ממדרגת אבותיך ורבותיך, והאין תרצה להתנהג בדרכי אבותיך כאשר מלולכלך אתה בחטאים ובפשעים.

והסר שטן מלפנינו ומאחרינו

וכעין זה נאמר בשם הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א שדרך היצר הרע לבא אל האדם כאשר רוצה לעשות מצוה, ומפתה אותו ואומר לו למחך לך לעשות המצוה הזו, וכי מה תועלת במצוה זו ולמה לך לעשותה כלל, ואחר כך כאשר האדם מתגבר עליו ואינו שומע לו ועושה המצוה, אזי רוצה היצר להביאו על כל

ויגש אליו יהודה בשעת קיום המצוות יגבה לבו בדרכי ה'

פנים לידי התנשאות, ואומר לו זכור נא איך עשית מצוה גדולה כזו, והרגשת טעם מתיקת המצוה, וכל זה כוונתו להביאו לידי אגות ח"ו שעשה מצוה זו, על זה צריך האדם להזהר שלא ישמע אליו. ועל פי זה פירשו בספד"ק [אמרי יוסף חוקת וראה בהדר"ה] דזהו הפירוש במה שאנו אומרים בברכת השכיבנו והסר שטן מלפנינו ומאחרינו, רצונו לומר שנוכל להנצל ממנו בעת שבא בטעותנו קודם עשיית המצוה וזה 'מלפנינו', וגם מה שבא אח"כ אחר עשיית המצוה, וזה 'מאחרינו'.

יוסף ביקש רחמים שבשעת העבודה ישכח ממדריגות בית אביו

וביאר הרה"ק מלובלין זיע"א דיוסף הצדיק עבד את השי"ת בשתי הבחינות דהיינו שמצד אחד השתמש במידת השכחה לשכוח את העבר המחלש ומרפה הרוח, ולא התפעל כלל מדברי היצר הרע שטען לפניו ראה מי היו אבותיך, ומה שוה עבודתך לעומת עבודת אבותיך ואבות אבותיך, ומי אתה לגשת אל הקדוש לקיים מצוותיך יתברך, אלא שכח ודחה מלפניו את זכרון מולדתו ואת כל בית אביו, והתחזק עצמו לגשת אל הקדוש לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

ועל זה הדרך מובא בספד"ק שעל אף שיעקב אבינו היתה נפשו קשורה בפנשו ולא הסיח דעתו מבנו האבוד, וכמו שכתוב (בראשית לו ה) "וימאן להתנחם", ואם כן הרי כמים פנים אל פנים היתה נפשו של יוסף הצדיק קשורה בפנשו באהבה וגעגועים, אך בכל זאת בקש יוסף רחמים שבעת עסקו במצוות השי"ת ישכח ממנו כל אהבתו וכל זכרון בית אביו, כדי שלא יהיה לו הזכרון למוקש לנמוע אותו מעבודת ה'.

אך לעומת זאת בשעה שבא היצר לדבר על לבו ולהכשילו בחטא, וכן בנוגע להנהגתו והעמידתו האינתנה בשמירת מסורות האבות, לא זה מתחת ידיו ממה שראה ולמד מבית אביו, אלא אדרבא דמות דיוקנו של אביו עמד למראה עיניו, ולא מש מזכרונו מעלת אבותיו מעבודת ה'.

הק' והעלה בדעתו גודל ייחוסו ומעלתו, והאין שאין מן הראוי שיתעסק בדברים פחותים שאינו לפי כבודו וכבוד משפחתו הכבודה.

צריך האדם להאמין שכביכול הקב"ה יש לו תענוג מעבודתו

וזהו יסוד גדול לכל הבא לעבוד עבודתו ית"ש שבשעה שעוסק בתורה ובמצוות, חלילה לעלות על לבו מחשבות פיגול מהעבר. והא לפניך הדרכה נכונה שהאיר לנו בזה הרה"ק בעל התפארת שלמה זיע"א וכה דבריו (שבעות ד"ה וימאן): דרך היצר לכל האיש הרוצה לגשת אל התורה ועבודה לכל יהיה נתפס ברשת יצר להביא מורך בלבו ממתת העצבות ומרה שחורה ח"ו לאמור מי אתה כי תעמוד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה ואתה מלא עון ופשע, רק האדם צריך להתחזק מאד להשליך כל חטאיו ופשעיו עתה מנגד עיניו בשעת העבודה רק יעשה בשמחה וטוב לבב. עוד כתב שם: שהאדם צריך להיות לו אמונה חזקה בדבר זה שכביכול הבורא ב"ה יש לו תענוג ושמחה מעבודת שלו.

ביאור ענין קריאת שמע של יעקב בפגשו את יוסף מדוע קרא יעקב קריאת שמע בפגשו את יוסף

בפרשתן (בראשית מז ט) "ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפל על צוארי ויבך על צוארו יוד", ופירש רש"י אבא יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמר רבותינו שהיה קורא את שמע. ובמפרשים הקשו בזה דלכאורה אם הגיע באותה שעה הזמן לקרות קריאת שמע, אם כן מדוע לא קרא אף יוסף עמו.

מסירות נפש הבאה מתוך צער ושברון לב אינה שלימות של מסירות נפש

וראיתי ביאר נפלא בספרי הגה"צ ר' משה ואלפסון שליט"א, דהנה יעקב אבינו באותן כ"ב שנה היה מסובב ביסורי נפש נוראים, והיה שרוי באבל ועצבון, וכמו שאמר חכמינו ז"ל על הפסוק "ותחי רוח יעקב אביהם" ששרתה עליו

שכינה שפירשה ממנו, כי בעת מכירת יוסף נסתלק ממנו שכינה כמו שאמר רבותינו ז"ל (שבט ז) אין שכינה שורה לא מתוך עצלות, ולא מתוך עצבות, אלא מתוך דבר שמחה.

ועוד שהרי כל אותן כ"ב שנה היה שרוי בדאגה שגמא ח"ו אין מטתו שלימה, וכן אמרו חכמינו ז"ל על הפסוק (בראשית לו ה) "כי ארד אל בני אבל שאולה" שאמר יעקב לפני הקדוש ברוך הוא חן לי אתם שלא ארד לשאל, אמר לו הקדוש ברוך הוא סימן זה יהיה בידך שלא ימות אחד מבניך בימך, ועל כן אמר כי ארד אל בני אבל שאולה. וכן כאשר אסרו את שמעון נאמר (שם מג יד) "ובאשר שכלתי שכלתי". והנה אף שיעקב אבינו בלי שום ספק היה כל ימיו מוכן ומוזמן למסור נפשו על קדושת שמו יתברך, מכל מקום אינו דומה מדרגת מסירות נפש של מי שנמצא ברום המעלה והרחבה ולא יחסר לו כל טוב ברוח ובגשם, ואף על פי כן מתוך אהבתו להשי"ת מוכן הוא לוותר על כל הטוב שבעולם ולמסור נפשו למען כבוד שמו יתברך. לעומת זה שנשבר לבו למתן היותו מסובב ביסורין, שמתוך עצבונו ואפיסת תקוה, לבו נשבר בקרבו, ועל כן מוכן הוא מפני צרתו למסור נפשו להשי"ת.

יעקב אבינו השתוקק מתי יבוא לידו לקיים מסירות נפש באופן הנעלה

אמנם כאשר פגש יעקב את יוסף והורה אליו רוחו הקדוש לעבוד את השי"ת מתוך שמחה של מצוה, ונוכח לראות שלא הפסיד כלום מחלקו בעולם הבא, ואף נמצא הוא ברום המעלה שמנתו שלימה לפני הקב"ה, הנה נודמן לידו להשיג המדרגה הנשגבה של מסירות נפש מתוך הרחבה וטוב לב, שמוכן לוותר על כל הטוב שבעולם כדי למסור נפשו למען כבוד שמו יתברך. ועל כן תיכף מיד בפגשו את יוסף קרא קריאת שמע וקיבל עליו עול מלכות שמים שלימה. כי רצה להשיג המדרגה הנשגבה למסור נפשו למען כבודו יתברך באופן הנעלה ביותר דהיינו שעל אף היותו ברום המעלה ולא חסר דבר, מוכן ומוזמן לוותר על כל הטוב שבעולם מפני אהבת הבורא.

הדעת שבירושלים, נקש פעם באמצע היום בדלת אחד מידידי הקרובים, וביקש אם יכול אולי לשתות כאן בביתו כוס קפה עם מעט 'מוזות'... - כמובן שחבירו נענה בשמחה, והזמינו פנימה ללגימא מעליא כראוי לפי כבודו. לאחר ששתה ואכל כד צרבו, לא הסתיר ממנו בעל הבית את פליאתו, ושאלו: הרי ביתך נמצא כאן בשכונת, לא הרחק כלל, ומדוע לא המתנת עד שתגיע הביתה?

פתח לפניו רבי יצחק דוד את ספר י"ד החזקה להרמב"ם בהלכות אישות, והצביע על מ"ש שם (פרק טו הלכה יט) וז"ל: "ציוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו וכו', ולא יטיל עליה אימה ויתירה. והיה דיבורו עמה בנחת, ולא יהיה עצב ולא ריגוז" עכ"ל הוהב.

כשנכנסים הביתה רעבים וצמאים, הסביר ר' יצחק דוד, אין הדיבור בנחת, ולא ימלט שיהיה האדם עצב וריגוז... כרי לקיים את זו ההלכה שפסק להדיא הרמב"ם לא רציתי להיכנס לביתי ברעבון לב, כאשר מגיע אני כעת מדרך ארוכה, לפיכך נכנסתי אליך תחילה לסעוד מעט את לבי, כרי שאוכל להיכנס הביתה בשמחה ובמנוחה!

הרה"ק רבי דוד מדינוב זצוק"ל, בנו וממשיך דרכו של בעל ה"בני יששכר" זצוק"ל, היה אחד ממדולי הצדיקים בדורו דור דעה, חסידיים רבים בעלי מדרגה הסתופפו בצילו ודבקו בו בלב ונפש, והוא היה אחד הנדיגים ברמה, ודרש מהם תמיד להתעלות יותר ויותר בעבודת השמים.

שומר על אחד מתלמידיו שנכשל פעם ב'כעס' קשה, וברוב ריתחיה ורגזותו שבר כלי יקר בחמתו, רחמנא ליצולן. לאחר שניגע ונתפקח מכעסו, נשבר לבו בקרבו בהרהורי חרטה כיצד נפל בתהומות רבא של הכעס הנורא. וברוב מרירותו קם ונסע 'נסיעה' דינובה אל רבו הקדוש, להצמיא לו דרך תשובה ותיקון. - ולא לאכזבתו, בהגיעו אל הרבי נסגרה הדלת בעדו, והוא לא ארשה להיכנס בקרש פנימה. הוא המתין עוד זמן רב שמה יורשה לו להתקבל לפני המלך, אבל הרבי לא קבלו באותו יום.

בלית ברירה נשאר ללון בדינוב, ולמחרת השכים קום עם שחר, והכין עצמו בסילודין תפילת שחרית במחיצת הצדיק. היתה זו כמובן תפילה מרוממת עד מאוד, אך כשיגיש לאחר התפילה והושיט ידו לרבי להיכנס בשלום, הסיט הרבי את ידו הקדושה ממנו, ולא אבה ליתן לו שלום.

עתה כבר נשבר ליבו של החסיד לרסיסים, הוא הבין היטב שיש דברים גנו, ובברכיים כושלות כשכולו מלא צער ויגון, שרך את רגליו לביתו של הרבי, שם המתין שוב זמן רב, עד שבסופו של דבר הורשה לבוא אל הקדוש פנימה.

משאך דרכו רגליו על מפתן חדרו הק' של הרבי, הרעים עליו הצדיק בקולו: מתחילה עשית עבירות חמורות נכשלים בכעס הקשה, ואחר כך באים אל הרבי לבקש תיקון! האיש החל בוכה מאין הפוגות, וביקש להסדיר לו דרך תשובה, ולא זו משם עד שסידר לו הרבי תיקון לנפשו, בעבודת התגברות מידת הכעס.

יש להסמין בזה מ"ש בספר הקדוש 'שומר אמונים' מאמר הבטחון והתחזקות (שלהי פרק ו'): 'אם היצר מפתחו לכעוס אפילו על דבר מצוה, שהפעם הוא כמו עבודה זרה ממש (וזהו ח"א כז), ומטמא מבית ומבחוץ, והוא בעצמו נעשה על ידי כעס עבודה זרה ממש, כמוכא בספרי יראים. ורבינו הא"י ז"ל ובעש"ט ז"ל ע"ע, שהאריכו בזה להזהירנו שלא נכעוס אפילו לדבר מצוה, ובפרט מי שבטבעו בעל כעסן בא בלי ספק על ידי זה לכעס אמתית ח"ן כבחוץ ומנוסה וכו'."

שפעם אחת לא היה לו אפילו פרוטה לצרכי חג הסוכות, וקצרב החג הזמין לו ה' נגיד אחד שנתן לו על כל צרכי יום טוב, וכיון שהשיג אלו המעות הלך בשמחה גדולה וקנה בעבורו כל המעות אחריו גאון. וכיון שהביאו לביתו נודע לקרבת מהמשה, והיה לא היתה לה אפילו פרוטה על צרכי החג, ונתמלאת רוגז וצער, ובחמתה נשכה פטום האתרוג. ולקח הצדיק היה האתרוג בידו, ואמר, רבוננו של עולם הלא האתרוג הוא מצוה, וגם שלא נכעוס הוא גם כן מצוה, ולא ידעתי איזה מהם קודם, לכן אהיה שב ואל תעשה, והיית האתרוג מידו בשמחה ולא דבר כלום, זה בנודאי נסיון גדול אשר יאות לצדיק" עכ"ל ט.

שח לי איש נאמן מן העיר ניו יורק רבתי, ה"ה מוה"ר רבי ישראל יעקב פולק הי"ו, מלמד דרדקי (כיתה ד) רבות בשנים בבורו פארק יצ"ו, כמה עניינים בטיב החינוך. בין הדברים סיפר על ילד אחד בכיתתו, שבאמצע השיעור חמד לו לצון חורק אל חבירו חפץ מסוים, אך להוותו ברגע אחרון החזיק את המטרה והצצוע זינק לעבר שולחנו של הרבי עצמו... ואם לא די בכעס ביש זה, 'קפץ' לו אותו צצוע על ספל הקפה המלא של הרבי, שהיה מונח על שולחנו בדיוק על יד 'דפי מבחן' שוה עתה הורפסו בשביל לדי הכיתה, וכחץ מקשת הנפכה הכוס על הפנים, וכולם נרטבו ונספגו מן הקפה שנשפך, ויצאו מכלל שימוש.

הילד הסורר יישב על מקומו המום ונסער, הוא החוויר והסמיק חליפות בראותו את אשר חולל כאן על שולחן הרבי... הכיתה כולה נעצרה בהפתעה, ועיני כל הילדים נשאות היו אל הרבי, לבחון כיצד יגיב על מקרה חמור ונורא שכזה.

לאחר כמה רגעים של הפתעה ושקט מתוח, התעשת הילד וקם ממקומו בכבושה גדולה, ובפיק ברכיים ניגש אל שולחנו של הרבי, הוא התנצל מעומק לב וביקש סליחה ומחילה. להפתעתו ולהפתעת כל ילדי הכיתה, הרבי נשאר שקט ושלו, ובמקום לכעוס ולהתרגז לא הילד להרגיע את הילד ולנחמו, 'גאר נישט געשהענין' (לא קרה כלום...) אמר, הנה מנקה אני את השולחן כאן, ותיכף ידפיסו שוב את דפי המבחן! יכול הנך לחזור למקומך, והכל על מקומו בא בשלום.

והסביר לי ר' ישראל יעקב טעמו ונימוקו שבהנהגה זו, כאשר ראה בגדול צערו וחרטותו של הילד, שניגש ברעד ובמורא לבקש סליחה! במצב כזה לא היה צורך עוד להוסיף ולכעוס עליו. ובלבי פנימה לימדתי עליו זכות, שסוף סוף ילד הוא ילד, ועושה לעתים טעויות גם קשות יותר...

חלפו להם כמה שנים מאותו מקרה, הילד גדל והתגבר ומכיתה ד' הגיע עד מהרה לגיל 'בר מצוה', הוא כבר עוב את החיידר וחגיגת הבר מצוה שלו נערכה בעת לימודיו בישיבה קטנה. - והנה בימים שלפני חגיגת הבר מצוה, כשספקו בחלוקת ההזמנות, הגיע הנער יום אחד במיוחד אל החיידר וכנס בהפסקה לכיתה ד'. הרבי זכר אותו היטב ושמו לקראתו, לאחר ששאלו לשלומו ולחוק לימודיו, הגיש הנער בהתרגשות את ההזמנה המהודרת, תוך שהוא מוסיף שעל אף שלא נהוג כל כך להזמין לבר מצוה את כל המלמדים משנים קדמוניות... אבל מוכרח אני להודות שדמותו של הרבי הנערץ מלווה אותי כל השנים, ואיני יכול לשכוח את אותו מקרה קשה, כאשר בתוכי כבר התנוונתי לרגוע מכל... והנה הרבי לא כעס ולא התרגז עלי כלום! אדרבה, עוד פייסני והרגיע את רוחי. - ההתנהגות הנאצלת הזו היא תמיד נר לרגלי, ולפיכך באתי במיוחד להזמין את הרבי לבר מצוה!

סערה של ממש התחוללה באחת הערים הגדולות שבארץ הקודש, הירוחות רעשו ועשו, מחלוקת חדשה פרצה! רחמנא ליצולן. - איש אחד רע מעללים החל להתנכל ולהציק לחברו תדיר, ולהציק עליו שם רע. הוא התהלך ברחבה בכל רחובות קריה, ופטפט עצמו לדעת עם כל הנקרה בדרכו, כשפיו מלא ומתובל בלשון הרע נורא על אותו יהודי, ותהום כל העיר! האיש המותקף אשר יצא שמו לרעה, לחרפה ולביזה למשל ולשנינה, סבל מכל זה צער גדול ובושה נוראה. והגיעו הדברים לידי כך שהוא עצמו וכל משפחתו התביישו להראות את

פניהם בחוץ, בכל מקום שהלכו בעיר היו מצביעים עליהם במבטי בוז ושנאה, וברוב יגונם גזרו על עצמם 'בידוד' בתוככי ביתם פנימה אין יוצא ואין בא, וליבם נשבר בקרבם. לאחר תקופה, החל אותו איש רע אשר בחרצונות לשוננו הוציא דיבתם רעה להתבונן בנפשו, כראותו עד היכן הדברים מגיעים. הרהורי חרטה החלו להתנוצץ בלבו לנוכח הצער והכאב לב הנורא שהמיט על אותה משפחה. עתה התחיל להרהר [קצת מאוחר מדי...] פן ואולי הוא הגוים הפעם, במה שהפיץ את הדיבורי לשון הרע ומחלוקת שלו בכל העיר.

לאחר כמה ימים שהתייסר במחשבותיו, בא לפני רבו, ובפיק ברכיים התוודה וסיפר על כל מה שעולל לאותה משפחה מסכנה, כשנפשו בשאלתו אם ישנה אפשרות להסדיר לו על כך דרך תיקון לכל מה שקלקל ופשע, ופגם עד מאוד ביסוד שמיית הדיבור.

הרב נחרד מאוד בשומעו אותה עבירה נוראה שחטא האיש כלפי חברו, וביקש ממנו להתלוות אליו לזמן מה.

ליתפף חשב הרב את כובעו, נטל את מטוה בידו, ויצא עם האיש יחדיו מן הבית. אולם בצאתו, במקום לפנות אל המדרגות היורדות מן הבית חוצה אל הרחוב, פנה אל גרם המדרגות העולות למעלה אל גג ביתו. האיש המלווה החל אף הוא לטפס אחר הרב, שהוא מתפלא מדוע שינה הרב ולא יצא לדרכו חוצה, ומה ירצה ממנו הרב שם למעלה על הגג?

לאחר שנפתחה דלת הגג והם נכנסו פנימה, ניגש הרב היישר אל אחת הפינות, שם בתוך שקית גדולה היתה מונחת אחר כבוד 'שמיכת פוך' ישנה, שכבר החלה להיפרם ולהיפתח מכמה צדדים. כנראה מונחת היא שם על הגג מזה עידן, וברבות השנים נשכחה שם.

הרים הרב את השקית, והחל למשוך מתוכה את אותה שמיכה עתיקה החוצה, כשהאיש העומד על ידו אינו מבין דבר וחצי דבר, מה לו ולשמיכה זו...

הרב המשיך בדבקות במשימתו, הוא החזיק בשתי ידיו בשמיכה הגדולה והכבדה, וצעד עימה ועם האיש יחדיו על עבר המעקה שבשפת הגג. שם נעמד לזמן מה, והביט נכחו לעבר הנוף הנהדר שנסקף מכל המרחב הגדול הפרוש בפניהם מן הגג למעלה סביב סביב.

לפתע הרים הרב את השמיכה הגדולה שבדידו, הוציאה חוצה אל מעבר למעקה, פתחה לכל אורכה, והחל לנענע אותה בחוזקה ברוח לכל עבר. - עד מהרה החלו אלפי נוצות נושרות מתוך החורים שבשמיכה הישנה, והתעופפו להם כולם ברוח לכל עבר. 'גשם' של נוצות ניתן ארצה... וברוב קלילות העיפה אותן הרוח ששבה בעוז על פני מרחבים רבים סביב סביב.

לאחר שהתרוקנה השמיכה, ומלאכת פיזור הנוצות הסתיימה, פנה הרב אל האיש - אשר עמד מופתע מן הצד, ופניו מלאים סימני שאלה גדולים, ואינו מבין פשר דבר... וביקשו: הבט נא וראה בשמיכה ריקה ועלובה זו, אשר כל תכולת נוצותיה עפו חוצה, יכול אתה אולי במטותא לרדת לאסוף בחזרה את כל הנוצות הללו בחזרה אל תוככי השמיכה?

עתה השתומם האיש והתפלא שבעתים, הרי זו היא משימה בלתי אפשרית! כיצד ניתן לקבץ מתוך מרחב ענק של קילומטרים רבים את כל אלפי הנוצות, הלא הן התנפצו בכל לכל עבר? ולאחר שכבר פיזר הרב החוצה את כל אלפי הנוצות הללו כיצד ניתן עתה לאוספם בחזרה ולהחזירם למקומם?

חיך הרב חיך פיקח, וניגש לפרש את מעשהו. אין כאן אלא משל! הסביר הרב, כבדי לתת לך להבין את טיב חומרת העבירה הנוראה שעשית! - הנה אתה הלכת בחוצפה ועוות והוצאת קול דיבה כחובת בעיר בכל מיני סיפורים של לשון הרע ורכילות על חברך, הקול הזה התנפץ והתפור בכל רחבי העיר, כדוגמת הנוצות הללו שנפוצו לכל עבר... עתה לך ותנסה לאסוף בחזרה את כל מה שקלקלת ופזרת שם רע על אדם נקי על לא עוול בכפו!

עתה הבין האיש - בעזרת המשל הקולע - עד כמה חמור מעשהו הנפשע, ולא זו משם עד שסידר לו הרב הגדול סדר תשובה ותיקון משלם.

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'

מהדגה צ" רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

0733-22-76-09 מתקשרים חזמינים מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

יר"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shviti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

